

Drög að jafnréttisáætlun

Akraneskaupstaður

JAFNRÉTTISÁÆTLUN AKRANESKAUPSTAÐAR

Samþykkt í bæjarstjórn Akraness þann xx. ágúst 2019

TILGANGUR OG MARKMIÐ

Jafnrétti og önnur mannréttindi eru varin í stjórnarskrá Íslands sem og fjölmörgum mannréttindasáttmálum og yfirlýsingum sem Íslendingar eiga aðild að. Þar segir m.a. að allir skulu vera jafnir fyrir lögum og njóta mannréttinda án tillits til kynferðis, trúarbragða, skoðana, þjóðernisuppruna, kynþáttar, litarháttar, efnahags, ætternis og stöðu að öðru leiti.

Samkvæmt lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008 (hér eftir nefnd jafnréttislög) ber öllum fyrirtækjum og stofnunum þar sem starfa 25 starfsmenn eða fleiri að setja sér jafnréttisáætlun. Markmið Akraneskaupstaðar með gerð þessarar áætlunar er fyrst og fremst að tryggja bæjarbúum og starfsmönnum kaupstaðarins þau réttindi sem þau eiga samkvæmt lögum, sem og einnig að koma á og viðhalda jafnrétti og jöfnum tækifærum kynjanna og jafna þannig stöðu þeirra á öllum sviðum samfélagsins. Allir einstaklingar skulu eiga jafna möguleika á að njóta eigin atorku og þroska hæfileika sína óháð kyni.

Jafnréttisáætlunin tekur í fyrsta lagi til Akraneskaupstaðar sem stjórnvalds, í öðru lagi til starfsmanna sveitarfélagsins og í þriðja lagi til starfsemi og þjónustu sem stofnanir sveitarfélagsins bæjarins veita. Jafnréttisáætlunin er einnig ætluð að vera tilmæli til stofnana, félagasamtaka og annarra fyrirtækja sveitarfélagsins. Má því sjá að áætlunin snertir á mörgum ólíkum sviðum sveitarfélagsins.

Með stefnunni lýsir bæjarstjórn Akraness vilja sínum til þess að stuðla að jafnrétti í starfsemi og þjónustu sveitarfélagsins með sérstökum aðgerðum. Er það gert til þess að samþætta jafnréttis- og mannréttindasjónarmið inn í alla þætti stefnumótunar, ákvarðana og aðgerða á vegum sveitarfélagsins.

Akraneskaupstaður sem stjórnvald

Samkvæmt 12. gr. jafnréttislaga skal Akraneskaupstaður að loknum sveitastjórnarkosningum skipa jafnréttisnefnd sem fjallar um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla innan sveitarfélagsins. Velferðar- og mannréttindaráð Akraness fer með hlutverk jafnréttisnefndar.

Skal jafnréttisnefnd hafa umsjón með gerð jafnréttisáætlunar til fjögurra ára í senn. Þar á meðal annars að koma fram hvernig skal unnið að kynjasamþættingu á öllum sviðum ásamt

framkvæmdaáætlun um það hvernig leiðréttá skal mismun á stöðu kvenna og karla innan sveitarfélagsins.

Við skipun í ráð, nefndir og aðrar stjórnir á vegum bæjarins skal gæta að hlutfall kynjanna sé sem jafnast og ekki minni en 40% þegar fleiri en þrjá fulltrúa er að ræða. Þetta á einnig við um stjórnir opinberra hlutafélaga og fyrirtækja sem ríki eða sveitarfélag er aðaleigandi að. Þegar tilnefnt er í ráð, nefndir og stjórnir bæjarins skal ávallt gæta að tilnefna bæði karl og konu. Þó er heimilt að víkja frá því í undantekningartilvikum. Er sú undantekning heimil þegar hlutlægar ástæður leiða til þess að ekki sé mögulegt að tilnefna bæði karl og konu.

Akraneskaupstaður skal gæta að kynjasambættingu við stefnumótun og áætlanagerð sem unnin er á vegum sveitarfélagsins og gildir það sama um allar mikilvægar ákvarðanir, eftir því sem við á.

Akraneskaupstaður sem atvinnurekandi

Akraneskaupstaður er stærsti atvinnurekandi sveitarfélagsins og þurfa allar stofnanir bæjarins að vinna markvisst að því að jafna stöðu kynjanna á vinnumarkaði. Samkvæmt 18. gr. jafnréttislaga kemur fram að atvinnurekendur skulu sérstaklega vinna að því að jafna stöðu kynjanna innan fyrirtækis síns eða stofnunar og stuðla að því að störf flokkist ekki í sérstök kvenna- og karlastörf. Þó eru til dæmi um slík störf hjá sveitarfélaginu, s.s. starfsmenn í kynjaskiptum klefum í íþróttahúsum og er því starfið einskorað við kyn. Þá er lögð sérstök áhersla á að jafna hlut kynja í stjórnunar- og áhrifastöðum.

Stofnanir Akraneskaupstaðar með 25 eða fleiri starfsmenn skulu setja sér jafnréttisáætlun og vinna markvisst að tryggja starfsmönnum þau réttindi sem koma fram í lögnum og hér í þessari stefnu.

Launajafnrétti

Akraneskaupstaður skal greiða einstaklingum óháð kyni sem starfa hjá sveitarfélaginu jöfn laun og skulu þau njóta sömu kjara fyrir sömu eða jafn verðmæt störf samkvæmt 19. gr. jafnréttislaga. Með jöfnum launum er átt við að laun skulu ákveðin á sama hátt, óháð kyni. Skulu þau viðmið sem lögð eru til grundvallar ekki fela í sér kynjamismun. Einnig er starfsmönnum heimilt að skýra frá sínum launakjörum kjósi þeir svo og var ákvæðið lögfest til

að tryggja enn fremur launajafnrétti, þar sem launaleynd getur komið í veg fyrir að jafnréttislög nái markmiði sínu.

Laus störf, starfsþjálfun og endurmenntun

Akraneskaupstaður skal gæta þess að jafnrétti endurspeglist í ákvörðunum við ráðningar og uppsagnir starfsfólks, tilfærslu í störfum og viðfangsefnum þeim sem starfsfólki er ætlað að sinna. Ef kynjahalli er í tiltekinni starfsgrein skal það kyn sem er í minnihluta að jafnaði ganga fyrir við ráðningu ef að umsækjendur eru jafn hæfir. Óheimilt er að mismuna kynjum til að mynda á grundvelli fjölskyldustöðu eða annarra þátta.

Akraneskaupstaður skal gera nauðsynlegar ráðstafanir til að tryggja að starfsmenn njóti sömu möguleika til endurmenntunar, símenntunar og starfsþjálfunar og til að sækja námskeið sem haldin eru til að auka hæfni í starfi eða til undirbúnings fyrir önnur störf, samanber 20. gr. jafnréttislaga.

Samræming fjölskyldu- og atvinnulífs

Akraneskaupstaður reynir eftir fremsta megni að vera fjölskylduvænn vinnustaður. Með því er starfsmönnum gert kleift að samræma starfsskyldur sínar og skyldur gagnvart fjölskyldu. Þar sem því verður við komið skal starfsfólk eiga kost á sveigjanlegum vinnutíma. Hafa fundi sem minnst á þeim tímum sem þarf að sinna málefnum fjölskyldunnar, þ.e. á kvöldin eða um helgar og hvetja foreldra til að skipta með sér veikindadögum barna. Mikilvægt er að starfsmenn nýti sér þann rétt sem þau eiga varðandi foreldra- og fæðingarorlof og deili með sér fjölskylduábyrgð.

Kynferðisleg áreitni

Akraneskaupstaður líður ekki í neinni mynd kynferðislega áreitni á vinnustöðum bæjarins. Í 4. tl. 2. gr. jafnréttislaga kemur fram skilgreining á kynferðislegri áreitni.¹ Sé yfirmanni eða trúnaðarmanni gert viðvart um slíka hegðun ber að binda enda á hana tafarlaust. Ef að yfirmaður er sakaður um kynferðislega eða kynbundna áreitni er hann um leið vanhæfur til að taka ákvarðanir um málið. Þolandi skal engan skaða bera af ráðstöfunum sem gripið er til í því skyni.

---

¹ Hvers kyns kynferðisleg hegðun sem er í óþökk þess sem fyrir henni verður og hefur þann tilgang eða þau áhrif að misbjóða virðingu viðkomandi og skapa aðstæður sem eru ógnandi, fjandsamlegar, niðurlægjandi, auðmýkjandi eða móðgandi aðstæðna. Hegðunin getur verið orðbundin, táknræn og/eða líkamleg.

Akraneskaupstaður hefur sett sér vinnureglur um hvernig skuli bregðast við ef að einelti eða kynferðislegt áreitni á sér stað á vinnustað. Einnig skal bjóða upp á fræðslu fyrir starfsfólk um einelti og kynferðislega áreitni á vinnustað.

Akraneskaupstaður sem þjónustu- og samstarfsaðili

Við alla þjónustu Akraneskaupstaðar skal hafa jafnréttissjónarmið að leiðarljósi og á þjónustan að einkennast að jákvæðum samskiptum og gagnkvæmri virðingu kynjanna. Allir skulu hafa jafnan aðgang að þjónustu bæjarins. Taka þarf mið af þörfum þjónustuþega þegar ákvarðanir um tilhögun þjónustu eru teknar. Í þjónustu skal tekið tillit til þess að þarfir fólks eru mismunandi.

Þar sem uppeldisstarf fer fram hjá Akraneskaupstað skal ávallt gæta að jafnréttissjónarmiðum. Fólk sem starfar með ungmennum ber að vinna að því að jafna stöðu kynjanna og veita börnum og unglingum hvatningu til að rækta sérkenni sín og jákvæð samskipti milli kynja. Í 23. gr. jafnréttislaga kemur fram að kennslu- og námsgögn meggi ekki vera þannig gerð að þau mismuni kynjum. Einnig skal leggja áherslu á jafnréttisfræðslu á öllum skólastigum sem á að búa einstaklinga undir jafna þátttöku í samfélaginu og í fjölskyldu- og atvinnulífi.

Akraneskaupstaður veitir hina ýmsu styrki til íþróttá- og félagasamtaka svo eitthvað sé nefnt og gerir þá kröfu að iðkendum þeirra sé gert jafn hátt undir höfði. Ef að starfsemin reynist þess eðlis að tækifæri og möguleikar kynjanna séu ekki jafnir skal leita leiða til úrbóta þegar í stað.

Samþykkt í bæjarráði Akraness xx.xx.2019

Samþykkti í bæjarstjórn Akraness xx.xx.2019